

Despre - Dimitrie Cantemir

Consideratii preliminare:

Cel mai mare reprezentant al umanismului romanesc. A avut o formatie enciclopedica cu preocupari in diferite domenii: istoria, filozofia, literatura, matematica, limbi orientale, muzica. Ca om al renasterii, Dimitrie Cantemir si-a desfasurat activitatea intr-o epoca a infloririi a culturii romane. A fost o personalitate multilaterala, care a realizat prima sinteza a culturii nationale, pregatind aparitia iluminismului. Marea majoritate a operelor sale se bazeaza pe o vasta documentatie, folosind izvoare straine in limbile germana, franceza, rusa, polona, turca. Multe lucrari au fost elaborate initial in limba latina.

Referindu-se la locul si importanta lui Dimitrie Cantemir in cultura romaneasca, George Calinescu afirma: Cantemir este un Lorenzo Medici al nostru, Zoe D. Busulenga: Cantemir a fixat un tip de intelectual plurivalent. Nota originala pe care o aduce Cantemir in epoca sa este cutezenta intelectuala.

Ca domnitor, in scurta sa domnie Cantemir a dovedit vederi progresiste. A inlaturat vechile functii boieresti; i-a scutit pe tarani de o parte a din dari; a obligat manastirile sa plateasca dari; a urmarit formarea unui stat centralizat, care sa limiteze puterea marilor boieri; a realizat o alianta antiotomana cu Petru I., tarul Rusiei. Pentru meritele sale stiintifice si literare, Dimitrie Cantemir a fost ales membru al Academiei din Berlin.

Oprea lui Dimitrie Cantemir:

1. Opera filozofica: Logica, Metafizica, Imaginea stiintei sacre, Despre constiinta, Diavolul sau galceava inteleptului cu lumea sau giudetul sufletului cu trupul. Ultima este prima lucrare filozofica romaneasca. In aceasta lucrare intalnim disputele medievale despre timp, suflet, natura, constiinta. Dimitrie Cantemir sugereaza superioritatea omului asupra celorlalte vietuitoare; face din om un stapan al lumii; sustine superioritatea a vietii spirituale asupra conditiei biologice a omului; incearca sa defineasca concepte filozofice si sa alcatuiasca o terminologie filozofica.

2. Opera istorica: Cresterea si descresterea curtii otomane, Hronicul vechimii romano-moldo-latine, Viata lui Constantin Cantemir, Evenimentele Cantacuzinilor si ale Brancovenilor. In Cresterea si descresterea curtii otomane Dimitrie Cantemir face istoria imperiului otoman si analizeaza cauzele care aduc la destramarea sa; insista asupra posibilitatilor poporului asuprite de asi cuceri libertatea. Lucrarea a fost tradusa si publicata in engleza, franceza, germana si prin ea cultura romana intra in circuitul culturii universale.

Hronicul vechimii romano-moldo-latine a fost scrisa in 1714-1715 la cererea Academiei din Berlin. Hronicul este opera unui istoric modern. Pentru scrierea acestei lucrari Dimitrie Cantemir a consultat peste 150 de izvoare romane si straine in limbile latina, greaca, polona si rusa.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Dimitrie Cantemir greseste cand absoluteaza contributia romanilor la formarea poporului roman. Dimitrie Cantemir sustine originea romanica a tuturor romanilor, folosind ca argumente numele tarii si limba romana: Romanii sunt mosii si stramosii nostri, a moldovenilor si a tuturor oriunde se afla a romanilor, precum si singur numele de mosie ne arata si limba cea parinteasca un nebiruit martor ne este.

Cantemir arata ca suntem urmasii unui popor, care a creat o civilizatie si o cultura clasica. Cantemir nu izoleaza istoria romanilor de istoria altor popoare, ci o integreaza in istoria universala. Spre deosebire de cronicarii, care au scris numai despre moldoveni, Cantemir scrie despre toti romanii macedoneni in Descrierea Moldovei. A fost scrisa din cererea Academiei din Berlin; a fost scrisa initial in latina, apoi tradusa in romana; este prima lucrare stiintifica romaneasca in care autorul incearca sa defineasca individualitatea poporului roman printre celelalte popoare, individualitatea istorica materiala si spirituala; este o monografie care prezinta complex si complet Moldova de la inceputul secolului al XVII-lea. Lucrarea are in primul rand un inteles stiintific, pentru ca ne da informatii pretioase despre organizarea sociala, politica, culturala a Moldovei, istoria, geografia, etnografia si economia ei. Lucrarea are un inteles literar pentru ca ea cuprinde elemente de exprimare artistica: epitete, comparatii, descrieri, portrete.

Descrierea Moldovei are trei parti : partea geografica, partea politica si partea culturala.

1. Partea geografica

Cuprinde informatii despre numele Moldovei, hotarele vecini, legenda despre al doilea descalecat a lui Dragos voda; asezarea geografica; formele de relief, muntii, dealurile, campiile roditoare, livezile apele, viile de la Cotnari ,bogatiile subsolului: aur, fier si sare, petrol; fauna bogata si variata; tinuturile si targurile; culturile de grau, ovaz; padurile intinse.

Cantemir se opreste mai mult asupra Ceahlaului, oferindu-ne o descriere stiintifica a acestuia, dar care cuprinde si cateva imagini artistice. Astfel varful Ceahlaului se inalta ca un turn si este acoperit de zapezi vesnice. De pe culmea muntelui un parau alb se rostogoleste peste stancile abrupte.

2. Partea politica

Cuprinde organizarea politica si administrativa a tarii. Aflam informatii despre: forma de stat; inscaunarea si mazilirea domnilor; ranguri boieresti; oastea moldoveneasca si conducatorii ei; legile Moldovei; divanul domnesc; tributul platit turcilor; obiceiuri de la curtea domneasca.

3. Partea culturala

Aflam informatii interesante despre graiul moldovenesc, despre cuvinte care la inceput au fost latinești apoi slavone. Cantemir vorbeste despre religia moldovenilor, despre manastiri, biserici si

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

preoti. Vorbeste despre folclorul romanesc, despre jocurile populare, inmormantari, bocetul.

Concluzii:

Lucrarea cuprinde idei progresiste, democratice vorbind de exemplu despre transformarea razesilor in tarani, prin contopirea pamanturilor de catre marii boieri. La sfarsitul lucrarii Cantemir anexeaza prima harta a Moldovei.

Descrierea Moldovei este cea mai complexa lucrare despre stadiul de dezvoltare al Moldovei la sfarsitul secolului al XVIII-lea.

3. Oprea literara a lui Dimitrie Cantemir. Istoria ieroglifica (secreta): Este o opera baroca, greu de introdus intr-o specie literara. Astfel ea a fost considerata roman politic de aventuri, carte de memorii, jurnal, pamflet. Este primul roman romanesc. Modalitatea esentiala folosita de autor este alegoria.

De ce foloseste Cantemir alegoria?

- Cantemir foloseste cu un scop defensiv, pentru a putea vorbi liber, in voie despre evenimente si personalitati contemporane
- atribuind figure animaliere grotesti dusmanilor sai, Cantemir incearca o revansa macar pe plan spiritual, prin scris
- un carturar deosebit era firesc sa aleaga o modalitate originala de exprimare

Valoarea literara:

a.) are o valoare documentara, istorica pentru ca ne ofera informatii valoroase despre Moldova, Tara Romaneasca, Curtea Otomana, rascoalele taranesti pentru obtinerea tronului (rivalitatea dintre familiile domnitoare Brancoveanu si Cantemir)

b.) lucrarea are si o valoare autobiografica, pentru ca Dimitrie Cantemir, povestind despre altii, el povesteste despre sine; asistam astfel la drama unui om, care a cunoscut puterea, avea dreptul la ea si i s-a luat pe nedrept; din acest punct de vedere, opera este moderna, exprimand sentimentul de instrainare, de insingurare si de imposibilitate de a comunica cu ceilalti

c.) are si o valoare literara artistica

Dimitrie Cantemir cultiva un epic enciclopedic de natura digresiva; intalnim astfel digresiuni epistolare, oratorice; intalnim frumoase descrieri de natura, de exemplu descrierea Nilului, sau descrieri alegorice, descrierea Curtii Otomane.

Portretele sunt realizate prin exagerare in sens pozitiv si negativ. Personajele sunt definite

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

complex, prin portret fizic, prin fapte, prin dialog si monolog, prin discursuri.

O foarte frumoasa pagina este lamentatia inorogului.

Subiectul romanului:

incepe cu adunare electorala pentru desemnarea domnitorului din Moldova. Corbul il sprijina pe tron pe Mihail Racovita; prin intrigele Cameleonului, Corbul urmareste sa obtina confirmarea pe tron a lui Mihail Racovita.

Romanul cuprinde evenimentele dintre 1705-1707, dar prin rememorarea inorogului evenimentele coboara pana in 1608, Cantemir insista asupra cauzelor indepartate ale urii dintre Brancoveni si Cantemiri.

Corbul, cu ajutorul Cameleonului, pune la cale prinderea si inchiderea inorogului. Inorogul reuseste sa scape la Constantinopol; are loc o rascoala in urma careia ajunge la conducere o partida favorabila Cantemirilor. Pe tronul Moldovei ajunge Antiop Cantemir.

Romanul se termina cu o impacare relativa intre cele doua familii domnitoare.

Exista o potrivire perfecta intre masca animaliera si personaj. Prin imobilitari repetate, autorul a creat masca inorogului, simbol al omului superior, neinteles de cei din jurul sau. Subiectiv, el creaza din Constantin Brancoveanu o masca animaliera dezagreabila: el este Corbul, care sugereaza lacomie nemasurata.

La sfarsitul romanului Dimitrie Cantemir explica evenimentele, personajele care se scund sub involisul alegoriei.

Aceasta opera complexa si complicata se situeaza la interferenta mai multor curente si orientari literare: Istoria ieroglifica apartine evului vechi prin simbol, vis si alegorie; apartine de iluminism prin elogiul libertatii, dreptatii si a egalitatii si prin figura despotului luminat; de romantism tine prin pasiuni puternice, prin revolta inorogului inpotriva nedreptatii si prin frumoasele descrieri de natura; de realism tine prin interesul pentru social, prin imaginea autentica a epocii.

in concluzie:

Opera literara greu de incadrat intr-o singura specie, Istoria ieroglifica reprezinta un moment important in aparitia romanului romanesc. Autorul elibereaza de modele religioase si cronicaresti si prin subiectivitatea si imaginatia sa realizeaza prima opera literara propriu-zisa.

in ceea ce priveste limbajul lui, Dimitrie Cantemir contribuie substantial la imbogatirea limbii romane. El foloseste fondul vechi romanesc, dar imprumuta " cand este necesar limbile latina si

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

greaca.

Fraza sa este ampla, arborescenta, cu verbul la sfarsit, dupa tipar latin. Cand scapa sub influenta acestui model, povestirea sa este simpla, vioaie, antrenanta.

Prin contributia lui Cantemir se pun bazele unor specii literare ca fabula, elegia, romanul alegoric, pamfletul politic. Cantemir este primul scriitor satiric in literatura romana. in opera sa intalnim ironia, satira, invectiva si pamfletul. Este autorul primei lucrari romanesti.

Cantemir este si primul orientalist roman prin doua lucrari: Sistema religiei mahomedane si Manual de muzica turceasca. Ilustreaza cel mai bine perioada veche de homo universalis.